

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **N. E.**
státní příslušnost: T. r.
t. č. pobyt: X
zastoupen Mgr. Martinou Šamlotovou, advokátkou
Milady Horákové 13, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 6. 2023, č. j. OAM-9/LE-LE05-LE05-2022,

takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobce *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný neudělil žalobci azyl. Jeho někdejší bojovou činnost pro PKK (Strana kurdských pracujících) nepovažoval za projev politických práv. Neshledal ani příčinnou souvislost mezi případným zájmem tureckých orgánů o žalobcem a zastáváním jeho politických názorů. Z doplňkové ochrany žalovaný žalobce vyloučil. Důvodem bylo odsouzení žalobce za násilnou trestnou činnost. Spočívala mimo jiné v dlouhodobém týrání jeho manželky.

Soud hodnotil, zda žalovaný správně posoudil žádost žalobce o mezinárodní ochranu zejména po právní stránce.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce žije v České republice již více než 14 let. O mezinárodní ochranu zde žádal už dvakrát. Poprvé v lednu 2008. Uváděl tehdy, že je členem PKK a v Turecku mu proto hrozí nebezpečí. Hledá jej v té souvislosti policie. Svou účast v PKK popsal tak, že po návratu z Německa, kde v roce 2006 neúspěšně žádal o azyl, vstoupil do PKK a šel bojovat do hor. Tam se účastnil bojů proti turecké armádě. Po nějaké době s tím přestal a PKK mu pomohla opustit Turecko. Později se dozvěděl, že jej těsně před odletem doma hledalo četnictvo. Z účasti v PKK ho podezírali již dříve a několikrát ho kvůli tomu vyslýchali. Rozhodnutím ze dne 22. 1. 2008 mu žalovaný mezinárodní ochranu neudělil.
3. Dne 11. 1. 2022 podal žalobce během výkonu trestu opakovanou žádost o mezinárodní ochranu. V ní uvedl, že několik let působil jako bojovník v PKK. V Turecku mu z toho důvodu hrozí pronásledování od vládnoucí strany, stejně jako všem osobám sympatizujícím s PKK. Politická perzekuce vůči sympatizantům nebo členům PKK v současnosti eskaluje. Žalobce zdůraznil, že dne 26. 9. 2021 byla v rubrice *Záhady Josefa Klímy* uvedená reportáž s názvem „*Svou ženu bil a týral. Teď usiluje o styk s dětmi, na které nikdy neplatil*“. V této reportáži padlo žalobcovo celé jméno i to, že byl bojovníkem PKK. Objevila se v ní jeho fotografie v uniformě PKK. S touto informací se kdokoliv Turecku mohl seznámit. Žalobce je kromě toho členem strany HDP a organizace *DemKurd – Demokratické společenské centrum kurdských žen* ve Vídni. Doložil to písemným potvrzením. Žalobce se považuje za aktivního zastánce a bojovníka za lidská práva Kurdů.
4. V následném poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu a pohovoru žalobce dodal, že v Česku žije od roku 2007. Od té doby opakovaně navštívil Turecko, protože tam má rodinu. Během jeho návštěvy v roce 2011 nebo 2012 a poté v roce 2016 jej hned na letišti zadrželi a vyslýchali v souvislosti s PKK. V prvním případě jej zadrželi na tři dny. Poté jej bez dalších problémů propustili. Již jako nezletilý byl žalobce kvůli PKK u soudu. Protestoval proti zatčení Öcalana v roce 1999. Žalobce tehdy u PKK strávil tři dny. Turecké úřady se o tom podle něj dozvěděly. Neodsoudily ho pouze proto, že byl nezletilý.
5. V další části pohovoru žalovaný dal žalobci příležitost vysvětlit několik rozporů, které objevil mezi jeho dosavadními tvrzeními. Ohledně své účasti v bojích za PKK žalobce upřesnil, že šlo o dobu několika měsíců (asi šest), nikoli let. Při první žádosti žalobce tvrdil, že ho v červnu 2007 po návratu z Německa asi na měsíc zadržela policie a po propuštění se hned přidal k PKK, kde zůstal až do prosince 2007. Do Česka ale přicestoval na vlastní cestovní doklad již v září 2007. Uvedl, že jej v té době hledalo četnictvo. K tomuto rozporu žalobce uvedl, že v Turecku lze za úplatek zařídit cokoliv. Státní orgány se o žalobci dozvěděly až později. Odmítl, že by tvrdil, že jej hledaly ještě před odletem. Z Turecka se dostal za pomoci známých. Poté, co žalovaný poukázal na to, že se žalobce i po této době do Turecka opakovaně vracel, žalobce uvedl, že měl vždy garance tureckého konzulátu v Praze. Jeho současná situace se liší tím, že se informace o jeho členství v PKK dostala do českých médií. Turecké orgány by ji proto mohly použít jako důkaz proti němu. Závěrem pohovoru žalobce dodal, že v Česku žije již několik let a má zde děti, které by chtěl vidat.

6. Rozhodnutím ze dne 6. 6. 2023, č. j. OAM-9/LE-LE05-LE05-2022 („rozhodnutí žalovaného“) žalovaný rozhodl, že se žalobci azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu neuděluje. Doplňkovou ochranu mu pro existenci důvodů podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu nelze udělit.
7. V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaný nejprve vysvětlil, proč považuje opakovanou žádost žalobce o mezinárodní ochranu za přípustnou. Poukázal zejména na výrazný časový odstup od jeho první žádosti. Během této doby došlo v Turecku k podstatným změnám, zejména v návaznosti na pokus o státní převrat v roce 2016. Kromě toho žalobce uváděl nové skutečnosti ve vztahu k jeho soukromému a rodinnému životu v Česku.
8. Žalovaný neshledal důvod, aby žalobci udělil azyl podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Výpověď žalobce ohledně jeho členství a aktivitách v PKK považoval do jisté míry za nekonzistentní. Přesto ale vycházel z toho, že žalobce v minulosti skutečně byl bojovníkem PKK a účastnil se ozbrojených střetů s tureckými bezpečnostními složkami. Tyto aktivity však podle žalovaného nelze považovat za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu.
9. Některé státy (např. USA) řadí PKK mezi teroristické organizace. Jedná se o nestátní ozbrojenou skupinu vedoucí ozbrojený boj proti tureckému státu. Žalobce nebyl pouze členem PKK. Aktivně se účastnil bojů. Tyto aktivity ale nelze podřadit pod politická práva nebo svobody garantované v Listině základních práv a svobod. Naopak se jedná o aktivity, které by v Česku bylo možné za určitých okolností považovat za trestné činy. Kromě toho žalovaný zdůraznil, že stejné obavy žalobce uváděl už ve své první žádosti a žalovaný je ani tehdy nepovažoval za opodstatněné. Žalobce se od té doby opakovaně do Turecka vracel a žádné problémy tam neměl, přestože se turecké orgány o jeho aktivity pro PKK údajně zajímaly již tehdy. Ani zveřejnění jeho fotografií na českých webových stránkách na tom nic nemění.
10. Pokud jde o tvrzení o členství žalobce v politické straně HDP a v *Demokratickém společenském centru kurdských žen* ve Vídni, v této souvislosti žalobce žádné obavy z pronásledování neuváděl. Z *Informace OAMP: Turecko – Lidově demokratická strana (HDP)* ze dne 15. 11. 2022 navíc plyne, že samotné členství v této straně nevede k perzekuci.
11. Ve vztahu k azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný uvedl, že tu jako relevantní azylový důvod přichází do úvahy příslušnost k určité sociální skupině nebo zastávání politických názorů. Za podstatné žalovaný považoval to, že důvodem trestního stíhání příslušníků PKK je jejich násilná trestná činnost, nikoliv samotná příslušnost k této organizaci. Sám žalobce přiznal, že se po dobu několika měsíců účastnil přímých bojových akcí PKK proti tureckým složkám. Snaha příslušných tureckých orgánů trestat takovou činnost je zcela legitimní. Nejedná se tedy o pronásledování pro příslušnost k určité sociální skupině.
12. Účast na bojích proti tureckému státu je i určitým vyjádřením politických názorů. I zde ale platí, že skutečným důvodem případného postihu žalobce v Turecku není samotné zastávání politických názorů, ale účast na těchto nezákonných násilných akcích. Pokud se trestní stíhání žadatele vztahuje na čin spáchaný na základě jeho politické motivace, ale jedná se o obecný trestný čin podléhající trestu podle vnitrostátního práva, pak nejsou obavy z tohoto trestního stíhání samy o sobě pronásledováním. Politický aspekt trestného činu musí převažovat nad jeho obecně právním charakterem. Tato podmínka nebude splněna, pokud spáchaný trestný čin bude v hrubém nepoměru k údajnému politickému cíli.

13. Z doplňkové ochrany žalovaný žalobce vyloučil kvůli spáchání vážného zločinu. Žalovaný vycházel ze tří trestních rozsudků, podle kterých žalobce dostal trest odnětí svobody za spáchání trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí a vydírání (v roce 2017), těžkého ublížení na zdraví a výtržnictví (v roce 2017), a vydírání (v roce 2020). Žalovaný poukázal na to, že všechny trestné činy žalobce spáchal úmyslně. Jedná se navíc o násilnou kriminalitu. Žalovaný se zabýval okolnostmi spáchaných trestných činů, jejich dopadem na oběti, jakož i uloženými tresty. Dospěl přitom k závěru, že zde jednoznačně jsou důvody pro žalobcovo vyloučení z doplňkové ochrany.

III. Žaloba

14. Žalobce v žalobě shrnul důvody, pro které žádá o mezinárodní ochranu. Zdůraznil zejména svou aktivní účast v PKK a související obavu z pronásledování ze strany vládních složek. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2021, č. j. 7 Azs 189/2021-23, ze kterého plyne, že osoby podporující PKK mohou v Turecku čelit špatnému zacházení.
15. V souvislosti s trestním řízením, na jehož základě si žalobce odpýkal nepodmíněný trest odnětí svobody, byla dne 26. 9. 2021 zveřejněna reportáž v rubrice *Záhady Josefa Klímy*, která se jmenovala „*Svou ženu bil a týral. Teď usiluje o styk s dětmi, na které nikdy neplatil*“. Výslovně se v ní uvádí, že žalobce byl bojovníkem PKK. Reportáž zobrazovala žalobci odcizené fotografie zobrazující ho coby bojovníka PKK. Je zde viditelný jeho obličej, pózuje se zbraní v ruce a v oděvu, jaký nosí příslušníci PKK.
16. Žalobce je také členem organizace *DemKurd*. V případě jakéhokoliv členství v organizacích zastávajících či podporujících práva Kurdů hrozí pronásledování z důvodu uplatňování politických práv.
17. Proto žalobce nesouhlasí se žalovaným, že by nesplňoval důvody pro udělení azylu. Za nesprávný považuje názor, že členství v PKK a ozbrojený boj proti ozbrojeným složkám Turecka, nelze nahlížet jako na uplatňování svých politických práv. PKK není pouhým ozbrojeným uskupením. Její činnost úzce souvisí s prosazováním práv kurdské menšiny. Myšlenkou, která stojí za její existencí, je právě ochrana a vydobytí lidských práv a svobod Kurdů žijících v Turecku, kteří dlouhodobě čelí diskriminaci. Nepřátelství vůči této skupině obyvatel je dlouhodobě patrné nejen z rétoriky veřejných představitelů – zejména současného tureckého prezidenta –, ale také z restrikcí vůči demokraticky zvoleným členům prokurdské politické strany HDP, jejich sympatizantům a dalším bojovníkům za kurdská práva žijících v Turecku. Jedná se o obecně známé skutečnosti. Pokud se žalobce účastnil činnosti PKK, neúčastnil se jí pro samotné ozbrojené konflikty, ale pro myšlenku, pro kterou PKK vznikla. Jejím obsahem je vydobytí základních práv Kurdů a autonomního státu. Činnost žalobce v PKK je vyjádřením jeho politického názoru a projevem uplatnění jeho politického práva a politického názoru.
18. Žalovaný se vůbec nezabýval tím, zda žalobci hrozí pronásledování v souvislosti se zastáváním politických názorů. Z důvodu uveřejnění výše uvedené reportáže by žalobce již nyní neměl možnost před tureckými orgány popírat svou účast v PKK. Turecko přitom nezákonně omezuje na svobodě tisíce lidí i pro jejich domnělou podporu PKK. Žalovaný si však neshromáždil žádné relevantní zprávy, ze kterých by vyplývalo, jakému zacházení čelí osoby podezřelé z činnosti PKK v průběhu trestního řízení nebo ve výkonu vazby či trestu odnětí svobody. Žalobce přitom nebyl pouze členem PKK, ale také HDP a *DemKurd*. Jeho obavy z pronásledování je proto nutné vztáhnout i na působení v těchto uskupeních.

19. Další námitky žalobce vznáší ve vztahu k jeho vyloučení z doplňkové ochrany. Nepopírá, že ho trestní soudy v minulosti třikrát odsoudily. Ve dvou případech šlo o jednání, kterého se dopustil na své bývalé manželce. Toto jednání však vyvolaly kulturní odlišnosti a z něj plynoucí různé vnímání postavení žen v rodině a na veřejnosti. Žalobce nezpůsobil manželce těžkou újmu na zdraví, ani se nejednalo o zvlášť trýznivý nebo surový způsob zacházení. Trest obdržel při dolní hranici zákonné trestní sazby. Bývalá manželka v minulosti podala na žalobce trestní oznámení, ve kterém tvrdila, že jí měl telefonicky vyhrožovat z vězení. Prověrování však nic takového nepotvrdilo. To dokazuje, že s manželkou měli disharmonický vztah.
20. Napadení dvou osob v bistro, kvůli kterému trestní soud shledal vinu žalobce z těžkého ublížení na zdraví, předcházely rasistické urážky poškozených. Utrpěli lehká zranění a žalobce obdržel trest při spodní hranici zákonné trestní sazby.
21. Žalobce se domnívá, že jeho jednání nelze kvalifikovat jako závažný zločin ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Šlo naopak o bagatelní trestnou činnost, za kterou dostal nízké tresty. Žalovaný navíc nijak nezhodnotil nebezpečnost žalobce.

IV. Vyjádření žalovaného

22. Žalovaný zopakoval důvody, pro které žalobci mezinárodní ochranu neudělil. Důvody pro udělení azylu jsou taxativní a žalobce žádný z nich neplnil. Z doplňkové ochrany jej po právu vyloučil. Při posuzování, zda se jedná o závažný zločin podle § 15a zákona o azylu, je důležitým hlediskem také recidiva žalobce. Třetího trestného činu se dopustil během zkušební doby. Žalovaný ve svém rozhodnutí podrobně zdůvodnil naplnění podmínek vylučující klauzule. Zohlednil mimo jiné povahu a závažnost trestné činnosti či míru účasti na jejím páčání.
23. Primárním důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu je zjevná snaha žalobce legalizovat si zde pobyt. To ale není důvod pro udělení mezinárodní ochrany.

V. Hodnocení věci soudem

24. Žaloba *není důvodná*.
25. Žalobce vznáší dva samostatné okruhy žalobních námitek. První z nich se týká neudělení azylu. Žalobce nesouhlasí s právním posouzením jeho žádosti žalovaným, zejména pokud jde o hodnocení relevance žalobcova někdejšího aktivního působení v řadách bojovníků PKK. Žalobce zdůrazňuje politickou rovinu působení PKK v Turecku. Má za to, že svým jednáním uplatňoval svá politická práva, resp. projevoval své politické názory.
26. Druhý okruh námitek míří na vyloučení žalobce z doplňkové ochrany z důvodu spáchání vážného zločinu. Žalobce se domnívá, že trestná činnost, za kterou jej české soudy opakovaně odsoudily, nebyla tak závažná, aby to dávalo důvod pro použití vylučující klauzule.

Žalovaný rozhodl správně, pokud žalobci neudělil azyl

27. Nejprve se soud zabýval otázkou, zda účast žalobce v PKK coby bojovníka může být uplatňováním politických práv [§ 12 písm. a) zákona o azylu], případně zastáváním určitých politických názorů [§ 12 písm. b) zákona o azylu], za které žalobci v případě návratu do Turecka hrozí pronásledování.

28. Pojem uplatňování politických práv ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu je nutné vykládat v souladu s čl. 43 Listiny základních práv a svobod („Listina“). Ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu je totiž promítnutím tohoto článku Listiny na zákonné úrovni. Proto se tato forma azylu někdy označuje jako *ústavní azyl*. Politickými právy a svobodami pro účely ústavního azylu se proto myslí politická práva podle hlavy druhé oddílu druhého Listiny (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67).
29. Z judikatury také plyne, že kritériem pro rozlišení, zda určité jednání představuje uplatňování politických práv, nemůže být intenzita či rozsah výkonu těchto práv, ani společenský dopad takového jednání. Takový selektivní přístup by popíral podstatu ochrany před pronásledováním z daného důvodu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014-44). Podstatné je, zda s ohledem na charakteristiky země původu daná forma aktivity vyvolala pronásledování či odůvodněný strach z pronásledování z tohoto důvodu v dané zemi.
30. Pokud jde o zastávání politických názorů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, tento pojem je o něco širší než uplatňování politických práv. Toto ustanovení nemá svůj původ v Listině, ale v Úmluvě o právním postavení uprchlíků. Proto se tato forma azylu někdy označuje jako *konvenční azyl*. Lze u něj vycházet z výkladu obsaženého v *Příručce UNHCR k postupům pro určování právního postavení uprchlíků určená smluvním stranám Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a jejího Protokolu z roku 1967* („*Příručka UNHCR*“; on-line dostupná zde: <https://bit.ly/3Z6ji8K>), podle které „[z]astávání politických názorů lišících se od názorů vlády není samo o sobě důvodem k nárokování si právního postavení uprchlíka, a žadatel musí prokázat, že skutečně má obavy z pronásledování pro své názory. Předpokladem toho je, že žadatel zastává názory, které nejsou tolerovány ze strany úřadů a které kritizují jejich politiku a metody. Dále to předpokládá, že tyto názory se staly předmětem pozornosti úřadů nebo jsou jimi přisuzovány žadateli.“ (viz bod 80 *Příručky UNHCR*).
31. Zároveň je třeba § 12 písm. b) zákona o azylu vykládat souladně s kvalifikační směrnicí, která v čl. 10 odst. 1 písm. e) definuje politické názory jako pojem zahrnující „zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.“
32. Pokud jde o účast žalobce v PKK, žalovaný dospěl ke správnému závěru, že *žalobce v zemi původu neuplatňoval svá politická práva* ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, resp. hlavy druhé oddílu druhého Listiny (čl. 17 až 23). Mezi tato práva patří: svoboda projevu a právo na informace, petiční právo, právo pokojně se shromažďovat, právo svobodně se sdružovat, právo podílet se na správě veřejných věcí a právo na odpor.
33. Žalovaný má pravdu, že účast v nestátní ozbrojené skupině nelze podřadit pod žádné z uvedených ústavně chráněných politických práv. Ani žalobce se ostatně ve své žalobě neopírá o žádné konkrétní politické právo, jehož projev by působení v PKK mělo představovat. Žalovaný správně poukazuje na to, že nejenom Turecko ale také některé další země považují PKK za teroristickou organizaci. PKK je zároveň na uniijním sankčním seznamu osob a skupin zapojených do teroristických činů [viz Rozhodnutí Rady (SZBP) 2023/1514 ze dne 20. července 2023, kterým se aktualizuje seznam osob, skupin a subjektů, na něž se vztahují články 2, 3 a 4 společného postoje 2001/931/SZBP o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu, a kterým se zrušuje rozhodnutí (SZBP) 2023/422].

34. Aktivní bojová účast v této organizaci tak nemůže požívat lidskoprávní ochrany. Jde o nežádoucí jednání, které na vnitrostátní i mezinárodní úrovni oprávněně podléhá sankcím trestněprávní povahy. V uprchlickém právu pak může být příslušnost k teroristické organizaci – v závislosti na konkrétních okolnostech a funkci žadatele v této organizaci – důvodem pro vyloučení žadatele z postavení uprchlíka nebo z doplňkové ochrany (byť si soud samozřejmě uvědomuje, že příslušnost k teroristické organizaci sama o sobě k vyloučení nestačí – viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 11. 2010 ve spojených věcech C-57/09 a C-101/09, *B. a D.*). Na uvedeném nic nemění ani skutečnost, že činnost PKK souvisí s prosazováním práv kurdské menšiny v Turecku. Většina teroristických organizací sleduje určité politické, náboženské nebo ideologické cíle. Těmi však nelze ospravedlňovat jednání násilného charakteru.
35. Pokud jde o *zastávání politických názorů*, zde již žalobcovo působení v PKK tento široký pojem může naplnit. To ostatně ve svém rozhodnutí nezpochybňuje ani žalovaný. Tvrdí však, že případný postih, který by žalobci mohl hrozit, nesouvisí s jeho politickým přesvědčením, ale s jeho členstvím v teroristické skupině, resp. s aktivitami, které v ní vykonával. Žalobcova žádost o mezinárodní ochranu tedy ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu neztroskotala na tom, že by žalovaný neshledal existenci azylově relevantního důvodu. Ale na tom, že mu *chyběla příčinná souvislost mezi tímto azylovým důvodem a případně hrozícím pronásledováním*. Žalovaný také neshledal, že by žalobce mohl čelit jednání, které by představovalo pronásledování. A v tom má pravdu.
36. Žalobce se sice podle svých slov obává, že by jej turecké státní orgány kvůli jeho působení v PKK připravily o život. Tuto jeho obavu však nelze považovat za opodstatněnou. Z informací, které uvedl při pohovoru, plyne, že v minulosti opakovaně do Turecka cestoval, aniž by měl jakékoliv problémy. Dvakrát ho sice zadrželi přímo na letišti, posléze ho však propustili. Výslech se přitom měl točit právě kolem PKK, což znamená, že turecké orgány zřejmě už v té době měly informaci o možném napojení žalobce na tuto skupinu. Pokud by skutečně měly v zájmu mimosoudně žalobce popravit, měly k tomu několik příležitostí. Za předpokladu, že státní orgány chtěly vůči žalobci postupovat nezákonně, jistě by nebylo překážkou, že nedisponují žádným konkrétním důkazem proti žalobci. Existence fotek potvrzujících, že žalobce v PKK skutečně působil, proto podle soudu nemůže nic změnit na neopodstatněnosti obav žalobce.
37. Žalovaný nevyloučil, že by žalobci v souvislosti s jeho působením v PKK mohlo hrozit trestní stíhání. Trestní stíhání žadatele o zemi původu není bez dalšího pronásledováním. Ani pokud jde o trestní stíhání „v právním a institucionálním prostředí nedosahujícím běžné úrovně západních právních států.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020-70, bod 34). Mezinárodní ochrana totiž nemá sloužit k ochraně osob snažících se vyhnout trestnímu stíhání v zemi jejich původu. Jak uvádí *Příručka UNHCR*, uprchlík je obětí, resp. potenciální obětí bezpráví, nikoliv osobou prchající před zákonem (bod 56 *Příručky UNHCR*).
38. Vyšetřování a následné trestní stíhání trestné činnosti související s hrozbou terorismu lze považovat za legitimní v jakékoliv zemi. Turecká vláda má proto právo zasáhnout proti terorismu – včetně činů spáchaných PKK – a využít k tomu všechny zákonné a přiměřené prostředky. Toto právo zahrnuje snahu příslušných tureckých státních orgánů trestně stíhat osoby, které k této organizaci patří a/nebo ji jinak aktivně podporují. Případně hrozící trestní stíhání žalobce za jeho někdejší aktivní působení v řadách PKK proto samo o sobě nelze považovat za pronásledování.

39. Z kvalifikační směrnice sice plyne, že i trestní stíhání může – v závislosti na jeho povaze a konkrétních okolnostech případu – představovat pronásledování. Zejména, bude-li jej motivovat některý z azylově relevantních důvodů. Bude tomu tak mimo jiné v případech, ve kterých má trestní stíhání sloužit jako nástroj k potlačení politických oponentů či jinak „nepohodlných“ osob. Ustanovení čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice demonstrativně vypočítává některé typické příklady jednání, které mohou založit pronásledování. Jsou jimi mimo jiné právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem. A nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání a odeprání soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu.
40. V případě žalobce však nejde o situaci, ve které by případné trestní stíhání žalobce motivoval právě jeho politický názor a mělo by proto být prostředkem k jeho potlačení. Naopak. Šlo by o zcela legitimní postup státních orgánů vůči osobě, která se účastnila bojů v nestátní ozbrojené skupině. Státní orgány by tak nepostihovaly jeho politický názor, ale způsob, jakým tento politický názor projevil, tj. členstvím a aktivním působením v organizaci, kterou považují za teroristickou. Zároveň žalobce neuváděl nic, z čeho by bylo možné v jeho případě dovozovat potenciální hrozbu diskriminačního trestního stíhání nebo trestu.
41. Důvodná není ani námitka, že si žalovaný neshromáždil relevantní informace o zemi původu, které by se týkaly jednání, jemuž mohou osoby podezřelé z činnosti pro PKK čelit v průběhu trestního řízení, případně poté ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody. Je sice pravdou, že správní spis neobsahuje jedinou zprávu o zemi původu, která by se jakkoli týkala PKK, resp. zacházení s osobami, které k ní přísluší nebo s ní sympatizují. V tomto konkrétním případě to však neznamená, že by žalovaný řádně nezjistil skutkový stav. *Žalovaný totiž správně nepovažoval za splněnou podmínku existence příčinné souvislosti mezi azylově relevantním důvodem a jednáním, kterému by žalobce potenciálně mohl čelit.* V takovém případě by bylo nadbytečné zabývat se tím, čemu by žalobce mohl být vystaven. I pokud by se totiž ukázalo, že by žalobce mohl čelit nějaké formě špatného zacházení, s ohledem na chybějící příčinnou souvislost mezi tímto zacházením a jeho politickým názorem by na udělení azylu nedosáhl. Obecně by to pak sice mohlo mít relevanci z pohledu doplňkové ochrany. Z ní ale žalovaný žalobce vyloučil. Žalovaný proto v tomto případě nepochybil, jestliže si neobstaral informace o zacházení s příznivci PKK.
42. Relevanci nemá ani odkaz žalobce na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2021, č. j. 7 Azs 189/2021-23, který se týká kurdského sympatizanta PKK. V tomto případě totiž žadatel projevoval svůj politický názor nenásilnou formou účasti na shromážděních na podporu PKK, na nichž se setkal s násilnou reakcí tureckého režimu vůči těmto shromážděním. Nebyla zde proto pochybnost o tom, že k pronásledování vedly azylově relevantní důvody.
43. Žalobce se snaží pasovat do role zastánce práv kurdské menšiny. Aby však z tohoto titulu mohl dosáhnout na udělení mezinárodní ochrany, musel by své politické postoje projevovat jinak než se zbraní v ruce. Existují nejrůznější způsoby „boje“ proti státní moci, které se v demokratických zemích považují za legitimní a které pak požívají ochrany i v uprchlickém právu.
44. Žalobce sice uvedl, že je také členem prokurdské politické strany HDP a organizace *DemKurd*. V této souvislosti ale neuváděl nic dalšího. Netvrdil, že by ve prospěch těchto seskupení vyvíjel jakékoli politické aktivity. V tomto případě je již samotné členství

v politické straně HDP, případně v organizaci *DemKurd* projevem politických práv, konkrétně práva svobodně se sdružovat. Nutno však zároveň dodat, že samotné uplatňování politických práv a svobod není důvodem pro udělení ústavního azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Podstatné je, zda žalobce v jeho vlasti z tohoto důvodu pronásledují.

45. Žalobce přitom neuvedl, proč by mu pouze kvůli samotnému členství v těchto uskupeních mělo hrozit jakékoliv nebezpečí, natož jednání dosahující úrovně pronásledování. Sice ve své žádosti o mezinárodní ochranu tvrdil, že členové jakýchkoli organizací zastávajících práva Kurdů čelí pronásledování. Na podporu tohoto obecného tvrzení však ve správním řízení ani v žalobě nic nedoložil.
46. Daný závěr neplyne ani z informací o zemi původu, které žalovaný shromáždil. S odkazem na materiál týkající se strany HDP dospěl k závěru, že pouhé členství v této politické straně nevede k pronásledování. Tato zpráva uvádí, že členové HDP nejsou systematicky stíháni. Riziko se odvíjí od profilu a aktivit dotyčné osoby, které k sobě mohou přitáhnout negativní pozornost tureckých státních orgánů. Jako příklad zpráva uvádí účast na demonstracích či manifestacích, hlasité kritizování vlády, vyjadřování se ke kurdským politickým otázkám nebo aktivní zájem o soudní případ příbuzného, který je významným členem strany HDP. Žalobce však nic podobného nedělal. V Turecku dlouhodobě nežije. Ani neuváděl, že by jakékoliv politické aktivity na podporu Kurdů v těchto organizacích vyvíjel během svého pobytu na území České republiky. Ve své žádosti naopak sám zdůrazňoval zejména své dřívější působení v PKK. Nemůže proto žalovanému vyčítat, že se právě na tento aspekt jeho azylového příběhu ve svém rozhodnutí zaměřil.
47. Námitky žalobce týkající se azylu proto nejsou důvodné.

Žalovaný rozhodl správně, pokud žalobce vyloučil z doplňkové ochrany

48. Podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu nelze doplňkovou ochranu nelze, je-li tu důvodné podezření, že se cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, dopustil *vážného zločinu*. Jedná se o promítnutí úpravy v čl. 17 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice, podle kterého nemá státní příslušník třetí země nárok na doplňkovou ochranu, existují-li vážné důvody se domnívat, že se dopustil *vážného zločinu*. Tato ustanovení lze samozřejmě aplikovat i na osoby odsouzené za takový zločin.
49. Výkladem pojmu *vážný zločin* se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 1. 12. 2017, č. j. 6 Azs 309/2016-28 („rozsudek šestého senátu“). Dospěl k závěru, že se jedná o autonomní pojem uprchlického práva. Nelze jej proto ztotožňovat s pojmem *zvlášť závažný zločin* ve smyslu § 14 odst. 3 věta za středníkem trestního zákoníku (tj. že zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let).
50. Ačkoli může být kvalifikace činu z hlediska terminologie trestního práva jedním z kritérií, ke kterým žalovaný musí přihlédnout, z hlediska požadavku souladnosti rozhodnutí o mezinárodní ochraně s kvalifikační směrnicí nemůže být kritériem jediným. V uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud vymezil okolnosti, které s ohledem na konkrétní trestný čin posuzovaný v dané věci jsou relevantní pro hodnocení závažnosti zločinu, aniž by se však jednalo o obecně platný etalon kritérií (povaha a závažnost činu spáchaného stěžovatelem a v souvislosti s ní výše uloženého trestu; míra účasti stěžovatele na trestné činnosti; skutečnost, že nedošlo k dokonání trestného činu, včetně příčiny, proč se tak nestalo; či skutečnost, že stěžovatel již trest odnětí svobody vykonal). Obecně se po správním orgánu

vyžaduje, aby posoudil závažnost zločinu ve světle všech polehčujících a přitěžujících okolností a rovněž všech dalších relevantních subjektivních nebo objektivních okolností, ať již nastaly před činem nebo po něm.

51. Relevanci má také výklad pojmu *závažný nepolitický čin* podle čl. 12 odst. 2 písm. b) kvalifikační směrnice, kterým se zabýval Soudní dvůr v rozsudku ze dne 9. 11. 2010 ve spojených věcech C-57/09 a C-101/09, *B. a D.* V něm dospěl k závěru, že vyloučení osoby z postavení uprchlíka podmiňuje individuální přezkum konkrétních skutečností (bod 94). Generální advokát Paolo Mengozzi ve svém stanovisku k této věci ve vztahu ke znakům závažnosti a zločinu napsal, že „z přípravných prací na Úmluvě a ze systematického výkladu čl. 1F písm. b), jakož i obecněji z povahy a účelu tohoto ustanovení vyplývá, že se důvod vyloučení, který je v něm stanoven, použije pouze v případě vysokého stupně závažnosti dotčeného zločinu. (...). Posouzení závažnosti zločinu musí být konkrétně prováděno případ od případu ve světle všech polehčujících a přitěžujících okolností, a rovněž všech dalších relevantních subjektivních nebo objektivních okolností, ať již nastaly před předmětným chováním nebo po něm, a vyžaduje přijetí spíše mezinárodních, než místních standardů. Toto posouzení nevyhnutelně ponechává orgánu pověřenému jeho provedením velkou volnost rozhodování. Mezi faktory, které je třeba vzít v úvahu, UNHCR (...) demonstrativně uvádí povahu činu, skutečně způsobenou škodu, postup použitý pro zahájení trestního stíhání, povahu trestu a skutečnost, zda většina soudů považuje tento čin za vážný zločin. Zvláště je třeba vzít v úvahu výši stanoveného nebo skutečně uloženého trestu (...), ačkoli se nejedná o prvek, který je sám o sobě rozhodující, (...). Za vážné zločiny jsou obecně považovány zločiny proti životu, fyzické integritě nebo svobodě člověka“ (odstavce 51 až 53 stanoviska generálního advokáta).
52. Žalobce trestní soudy shledaly vinným ze spáchání trestného činu celkem třikrát. Poprvé ho Okresní soud ve Znojmě rozsudkem ze dne 9. 2. 2017, sp. zn. 17 T 165/2016 (ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně sp. zn. 8 To 192/2017), odsoudil k trestu odnětí svobody na 42 měsíců pro spáchání trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1 a odst. 2 písm. d) trestního zákoníku a vydírání podle § 175 odst. 1 trestního zákoníku.
53. Podruhé ho stejný soud rozsudkem ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 3T 156/2016 (ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně sp. zn. 3 To 11/2018), odsoudil k souhrnnému trestu odnětí svobody na 52 měsíců pro spáchání zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 trestního zákoníku ve stádiu pokusu a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku.
54. Potřetí ho tentýž soud rozsudkem ze dne 7. 2. 2020, sp. zn. 21T 50/2019 (ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně sp. zn. 8 To 82/2020), odsoudil k trestu odnětí svobody na 30 měsíců a k trestu vyhoštění na dobu neurčitou pro spáchání zločinu vydírání podle § 175 odst. 1 a odst. 2 písm. e) trestního zákoníku.
55. Žalovaný pak v odůvodnění svého rozhodnutí poukázal na to, že ve všech případech šlo o úmyslnou trestnou činnost, za kterou soudy žalobci uložily tresty odnětí svobody celkově na téměř 7 let. Žalovaný se zabýval trestními sazbami za jednotlivé trestné činy. U všech je horní hranice 8 (týrání a vydírání) nebo 10 let (těžké ublížení na zdraví). Trestní zákoník považuje za zvlášť závažný zločin pouze těžké ublížení na zdraví. Podle žalovaného však lze všechny tři trestné činy označit za vážné ve smyslu § 15a zákona o azylu. Jedná se o násilnou kriminalitu potlačující základní práva a svobody obětí tohoto jednání.

56. Dále se žalovaný podrobně zabýval okolnostmi spáchání těchto trestných činů. Pokud jde o týrání osoby žijící ve společném obydlí, byla obětí manželka žalobce. Žalobce ji dlouhodobě ponižoval, omezoval její osobní svobodu a podroboval ji psychickému týrání i fyzickému násilí. Závažnost jeho jednání dokládá to, že se jej dopouštěl dlouhodobě, jednalo se o násilné útoky, které neustále stupňoval. A to i v době, kdy jeho manželka byla těhotná nebo kdy byly u jeho jednání jejich děti.
57. Pro žalovaného nebylo rozhodné, že okresní soud uložil žalobci trest ve spodní čtvrtině trestní sazby. I odvolací soud totiž hodnotil uložený trest jako mírný, v případě posledního odsouzení dokonce jako nepřiměřeně mírný. Nemohl jej však korigovat, protože státní zástupce nepodal odvolání. Posledního trestného činu se žalobce dopustil v podmínce, bezprostředně po jeho propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.
58. Míru společenské škodlivosti žalobcova jednání žalovaný vyhodnotil jako vysokou především s ohledem na její násilný charakter, úmyslné páčání a její opakovanost. Jednání žalobce vůči jeho manželce směřovalo k naprosté kontrole a podrobení jeho oběti za použití prakticky jakýchkoliv prostředků, včetně hrubého násilí. Ani po svém odsouzení žadatel své násilné jednání nezměnil a manželce dále vyhrožoval.
59. Pokud jde o těžké ublížení na zdraví, žalovaný zohlednil, že se jednalo o pokus a že poškozeným nevznikla vážná újma. Jednalo se však o násilný zločin, bezdůvodnou fyzickou agresi vůči dvěma osobám, navíc za použití zbraně v podobě dřevěné tyče. V této agresi žalobce pokračoval i poté, co jeden z poškozených utrpěl krvavé zranění hlavy. K nedokonání trestného činu došlo jenom díky shodě okolností, nikoliv přičiněním žalobce. Poškození se po celou dobu pouze bránili. Na závažnosti trestné činnosti žalobce podle žalovaného nemůže nic změnit ani to, že již vykonal uložené tresty. Četnost trestné činnosti, její násilný charakter a absence jakékoliv sebereflexe ze strany žalobce, který po celou dobu popíral vinu, v tomto případě převáží.
60. Tomuto odůvodnění soud nemá co vytknout. Je z něj zřejmé, že se žalovaný zabýval všemi aspekty relevantními pro použití příslušné vylučující klauzule. Zohlednil povahu a závažnost činů spáchaných žalobcem. *Ty v žádném případě nelze považovat za bagatelní, jak žalobce namítá.* Žalovaný přihlédl zejména k významným negativním dopadům trestné činnosti do života bývalé manželky žalobce a její osobní integrity. Správně vycházel z toho, že se jednalo o úmyslnou a násilnou trestnou činnost. Přihlédl také k trestům, které lze za jednotlivé trestné činy uložit, jejichž horní sazba se pohybovala mezi osmi až deseti lety, což také svědčí o závažnosti těchto zločinů.
61. Žalovaný se vypořádal i se skutečně uloženými tresty. Ve všech případech šlo o nepodmíněné tresty odnětí svobody, které sice trestní soud uložil v poměrně nízké výměře, žalovaný však odkázal na to, že je odvolací soud považoval za nepřiměřeně nízké. U trestného činu těžkého ublížení na zdraví žalovaný vzal do úvahy, že nedošlo k dokonání trestného činu, ovšem nikoliv proto, že by se o to přičinil sám žalobce. Žalovaný neopomněl, že žalobce již sice vykonal poslední trest odnětí svobody. To ale nepovažoval s ohledem na okolnosti spáchání trestných činů a absenci jakékoliv projevené lítosti za relevantní. Zároveň není bez významu, že žalobce obdržel kromě trestu odnětí svobody uložen také trest vyhoštění – dokonce na dobu neurčitou.
62. Soud tak ve shodě se žalovaným nemá pochybnosti, že zejména trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí ve své kvalifikované formě (po delší dobu) v tomto případě naplňuje pojem vážný zločin ve smyslu § 15a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Závažnost

tohoto trestného činu žalobce nemůže snižovat tvrzením o neshodách a kulturních rozdílech mezi ním a jeho bývalou manželkou. Nejedná se o omluvitelnou pohnutku. Žalobce žil v Česku od roku 2008 a měl tak víc než dost času k adaptaci na zdejší kulturní prostředí a na pochopení postavení žen ve společnosti. Jeho trýznivé jednání vůči bývalé manželce okresní soud bez jakékoli pochybnosti prokázal. Žalobce neuspěl ani se žádným ze svých opravných prostředků. Soud proto nerozumí jeho snaze o bagatelizaci trestné činnosti tím, pokud poukazuje na to, že proti němu jeho bývala manželka v jednom případě podala trestní oznámení, které skončilo odložením. *To na závažnosti jeho činů vůbec nic nemění. Naopak tím žalobce pouze stvrdil slova trestních soudů o nedostatku jakékoli sebereflexe.*

63. Při použití vylučující klauzule přitom není podstatné, zda pachatel vážného zločinu představuje současné nebezpečí pro hostitelský stát (rozsudky Soudního dvora ze dne 9. 11. 2010 ve spojených věcech C-57/09 a C-101/09 *B. a D.*, a ze dne 13. 9. 2018 ve věci C-369/17, *Shajin Ahmed*). Žalovaný proto neměl povinnost hodnotit míru nebezpečnosti, kterou žalobce aktuálně představuje.
64. Hlavním smyslem vylučujících klauzulí je z jednotlivých forem mezinárodní ochrany vyloučit osoby, které si tuto ochranu nezaslouží. Cílem je ochránit celkovou důvěryhodnost azylového systému. *Členské státy by totiž nemusely mít zájem poskytovat mezinárodní ochranu cizincům, pokud by je takový systém nutil chránit také zločince.* Žalovaný ve svém rozhodnutí výstižně poukázal na to, že jednání, kterého se žalobce vůči své bývalé manželce dopustil, bývá nezřídka důvodem, pro který zejména ženy hledají v Česku nebo v jiných evropských zemích mezinárodní ochranu. Pokud se ale sám žadatel stane původcem takového úmyslného a dlouhodobého porušování základních lidských práv, nemůže se pak sám této ochrany dovolávat.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

65. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl.
66. Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady řízení nevznikly. Proto mu je soud nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát.

Brno 12. ledna 2024

Martin Kopa, v.r.
samosoudce